

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾

z dnia 16 kwietnia 2003 r.

w sprawie szczegółowych warunków dla chowu i hodowli poszczególnych grup zwierząt w ogrodach zoologicznych

Na podstawie art. 46 ust. 10 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 r. Nr 99, poz. 1079, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki dla chowu i hodowli poszczególnych grup zwierząt, w tym w szczególności:

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej — środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 85, poz. 766).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1085, Nr 110, poz. 1189 i Nr 145, poz. 1623, z 2002 r. Nr 130, poz. 1112 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 717.

- 1) niezbędne wyposażenie w budowlę i urządzenia techniczne miejsc przebywania przedstawicieli poszczególnych gatunków lub grup zwierząt;
- 2) minimalne warunki przestrzenne dla utrzymywania poszczególnych gatunków lub grup zwierząt;
- 3) warunki niezbędne dla prowadzenia reprodukcji poszczególnych gatunków lub grup zwierząt;
- 4) warunki, jakie muszą być spełnione dla zapewnienia bezpieczeństwa zwierząt i ludzi.

§ 2. 1. Warunki dla prawidłowego żywienia i poje-
nia utrzymywanych zwierząt obejmują:

- 1) podawanie wody i karmy w ilościach oraz o zawartości składników odżywczych odpowiednich do wymagań poszczególnych gatunków, z uwzględ-

nieniem kondycji, wieku osobników, stadium rozwoju (w tym ciąży, karmienia młodych), stanu użebienia, składu socjalnego grupy;

- 2) zaspokojenie potrzeb żywieniowych wszystkich osobników w stadzie przez umożliwienie swobodnego dostępu do karmy i wody;
- 3) podawanie karmy w sposób niezagrażający zdrowiu i życiu zwierząt;
- 4) składowanie, przygotowywanie i przechowywanie karmy w warunkach zabezpieczających przed zanieczyszczeniem i zepsuciem;
- 5) regularne czyszczenie i dezynfekowanie pojemników przeznaczonych na karmę i wodę;
- 6) codzienną kontrolę zawartości i prawidłowego działania automatycznych poidel i dozowników karmy;
- 7) uwzględnienie naturalnych zachowań przy pobieraniu karmy.

2. Karmienie żywymi kręgowcami stałocieplnymi odbywa się poza godzinami otwarcia ogrodu.

3. Karmienie zwierząt przez zwiedzających odbywa się za zgodą zarządzającego ogrodem zoologicznym i pod nadzorem personelu ogrodu zoologicznego.

§ 3. 1. Warunki dla prawidłowego utrzymywania zwierząt obejmują:

- 1) wietrzenie pomieszczeń oraz dostosowanie temperatury i oświetlenia do wymogów poszczególnych gatunków, a w indywidualnych przypadkach do potrzeb zwierząt, z uwzględnieniem ciężarnych samic oraz noworodków;
- 2) wyposażenie miejsc przebywania zwierząt w schronienia umożliwiające ukrycie się;
- 3) utrzymywanie w czystości pomieszczeń, wybiegów i ich wyposażenia;
- 4) wyposażenie pomieszczeń w urządzenia umożliwiające odprowadzanie nadmiaru wody;
- 5) regularne usuwanie zużytej podściółki;
- 6) regularną kontrolę jakości wody w akwariach i basenach;
- 7) bieżącą obserwację kondycji i stanu zwierząt;
- 8) opiekę weterynaryjną.

2. Utrzymywanie zwierząt w bezpośrednim kontakcie ze zwiedzającymi odbywa się pod nadzorem personelu ogrodu zoologicznego i przez okres niepowodujący stresu zwierząt.

§ 4. Minimalne warunki przestrzenne dla utrzymywania zwierząt oraz warunki dla prowadzenia reprodukcji poszczególnych gatunków lub grup gatunków zwierząt są określone w załączniku do rozporządzenia.

§ 5. 1. Ogrody zoologiczne, w zależności od gatunków utrzymywanych zwierząt, należy wyposażyć w:

- 1) obiekty podstawowe;
- 2) obiekty i urządzenia dodatkowe;
- 3) obiekty gospodarcze i administracyjne.

2. Obiektem podstawowym jest:

- 1) akwarium;
- 2) akwaterrarium;
- 3) basen;
- 4) klatka;
- 5) kotnik;
- 6) pawilon ekspozycyjny;
- 7) terrarium;
- 8) woliera;
- 9) insektarium;
- 10) wybieg.

3. Obiekt lub urządzenie dodatkowe stanowi pomieszczenie przeznaczone do:

- 1) opieki weterynaryjnej;
- 2) reprodukcji, hodowli i przetrzymywania zwierząt poza obszarem ekspozycji;
- 3) przetrzymywania zwierząt w okresie kwarantanny;
- 4) odchowu młodych osobników;
- 5) rehabilitacji zwierząt.

4. Obiektem gospodarczym lub administracyjnym jest:

- 1) pomieszczenie warsztatowe;
- 2) magazyn;
- 3) przygotowalnia karmy;
- 4) zaplecze ogrodnicze;
- 5) urządzenie do całkowitego bądź wstępnego oczyszczenia ścieków.

§ 6. Rozród zwierząt może być prowadzony w celu spełnienia jednego z następujących warunków:

- 1) ze względu na programy ochrony *ex situ* (poza miejscem naturalnego występowania) gatunków zagrożonych w stanie naturalnym;
- 2) wzbogacenie kolekcji zwierząt;
- 3) zmiana struktury wiekowej stada podstawowego;
- 4) zdobywanie przez samice doświadczeń macierzyńskich;
- 5) możliwości utrzymania przychowku w ogrodzie zoologicznym lub przekazania go innemu ośrodkowi spełniającemu warunki ogrodu zoologicznego.

§ 7. Warunki, jakie powinny być spełnione przy utrzymywaniu zwierząt w okresie tarła, porodu, wysiadywania jaj, inkubacji ikry i odchowu młodych zwierząt, odpowiednio do wymagań poszczególnych gatunków, są następujące:

- 1) odizolowanie od zwiedzających;
- 2) odizolowanie od innych zwierząt w stadzie lub od samca — w przypadku gatunków, u których samice samodzielnie odchowują młode zwierzęta;
- 3) umożliwienie odchowu młodych zwierząt w naturalnej grupie socjalnej;
- 4) przygotowanie miejsca porodu, zniesienia lub wysiadywania jaj, inkubacji ikry lub dostarczenie materiału na budowę tych miejsc;

5) przygotowanie schronienia dla zwierząt z młodymi osobnikami.

§ 8. 1. Dopuszcza się sztuczny odchów młodych zwierząt jedynie w przypadku konieczności ratowania życia noworodków, w tym porzuconych przez matkę.

2. W stosunku do ptaków i ssaków sztuczny odchów powinien być prowadzony w sposób umożliwiający młodym zwierzętom powrót do życia w naturalnej strukturze społecznej.

§ 9. Ogród zoologiczny powinien posiadać ogrodzenie zewnętrzne zapobiegające niekontrolowanemu opuszczeniu terenu przez zwierzęta.

§ 10. Konstrukcja pomieszczeń dla utrzymywania zwierząt powinna uniemożliwiać zwierzętom ucieczkę i zapewniać bezpieczeństwo dla ludzi.

§ 11. W pomieszczeniach przeznaczonych dla zwierząt ustala się następujące szczegółowe zasady bezpieczeństwa:

- 1) ogrodzenia, urządzenia do karmienia i pojenia zwierząt oraz inne elementy wyposażenia, do których zwierzęta mają bezpośredni dostęp, powinny być wykonane w sposób zapobiegający uszkodzeniom zwierząt;
- 2) elementy wyposażenia technicznego, takie jak oświetlenie, ogrzewanie, wentylacja, kanalizacja i instalacja wodna, powinny znajdować się, w miarę możliwości, poza dostępem zwierząt albo być skonstruowane w sposób uniemożliwiający zwierzętom ich uszkodzenie;
- 3) urządzenia do filtrowania i napowietrzania wody w akwariach i basenach powinny być wyposażone

dodatkowo w zastępczy system urządzeń awaryjnych;

- 4) stan ogrodzeń, o których mowa w pkt 1, oraz ogrodzeń zewnętrznych, o których mowa w § 9, należy poddawać regularnej kontroli, a wszelkie uszkodzenia natychmiast usuwać;
- 5) podłogi powinny posiadać nawierzchnię przeciwdziałającą poślizgowi, także wówczas, gdy są wilgotne;
- 6) baseny, mokre i suche fosy powinny być tak wyposażone, aby umożliwić zwierzętom bezpieczne ich opuszczanie;
- 7) do odłowu zwierząt należy używać urządzeń zapewniających szybkie i bezurazowe ich schwytanie;
- 8) u zwierząt szczególnie płochliwych i podatnych na urazy powinny być stosowane ogrodzenia widoczne dla zwierzęcia;
- 9) zamki, zasuwki i inne urządzenia zabezpieczające przed wydostaniem się zwierząt powinny być zabezpieczone przed bezpośrednim dostępem zwierząt.

§ 12. Ogrody zoologiczne istniejące w dniu wejścia w życie rozporządzenia zostaną dostosowane do warunków określonych w rozporządzeniu, w okresie nie dłuższym niż dwa lata od dnia wejścia w życie rozporządzenia.

§ 13. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Środowiska: Cz. Śleziak

(Załącznik do rozporządzenia stanowi oddzielny załącznik do niniejszego numeru)